

1913 μέρος του Τουρκικού Στρατού Ίωαννίνων, θέλον να σωθῆ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀποσυρόμενον πρὸς Ἀλβανίαν, ἀπ πειράτην ἡ ἀμυνθῆ, κατὰ τοῦ προελαύνοντος Ἑλληνικοῦ στρατοῦ (VIII Μεραρχίας Ματθαίουπούλου). Τὰ τμήματα ταῦτα, συμποσούμενα εἰς 10 χιλιάδας περίπου καὶ διοικούμενα ἀπὸ ἐμπειροῦς Ἀξιωματικούς, κατέλαβον τὴν γραμμὴν Κατούνα-Αῤίονιστα-Μαυρόπουλο-Χρυσοδοῦλι-Γαϊδουροχώρι-Ἐπισκοπὴ, πρὸς ἄμυναν (ἴδε Ἀργυροκάστρον).

Ἡ VIII Μεραρχία μετὰ τοῦ Σύντος Ἰππικοῦ Ἡπειροῦ (Π. Μαυρομυγιάλης) ἐκκινεῖ ἐκ Καλλιάκι ὅπως προσβάλλῃ τὴν τοποθεσίαν ταύτην τὴν πρωίαν τῆς 2ας Μαρτίου, εἰς δύο φάλαγγας. Ἡ πρώτη ὑπὸ τὸν ἀνγχιὴν Πολυμενάκον, ἐκ τοῦ 15 Σύντος καὶ δύο Ὀρειβατ. Πυρ)χιῶν, ἐκκινήσασα τὴν 4ην πρωϊνὴν ὥραν καὶ ἀκολουθοῦσα τὸ δρομολόγιον Γκιοβέρι-Ἐπισκοπὴ, θὰ προσέβαλε τὸ ἀριστερὸν τῆς τοποθεσίας ταύτης καὶ θὰ ἐπέξῃται δι' Ἐπισκοπῆς τὴν ἀποκοπὴν τῆς ὑποχωρήσεως τῶν Τούρκων πρὸς Ἀργυροκάστρον. Δευτέρῃ ἡ ὑπόλοιπος Μεραρχία Ἐμπροσθοφυλακὴ ὑπὸ τὸν Ἀνγχι. Ἰωάννον ἐκ δύο Εὐζωνικῶν Ταγμάτων, τοῦ 2ου Σύντος Εὐζώνων καὶ μιᾶς Ὀρειβατ. Πυρ)χίας, διὰ τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Δολιανὰ-Ἀργυροκάστρου. Κύριον Σῶμα : 2 Τάγματα Εὐζώνων, Πεδινὴ Μοῖρα Πυρ)κοῦ, Σύν)μα Κρητῶν (Συνανιότης) κ.λ.π. Προηγεῖτο τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τὸ Σύν)μα Ἰππικοῦ. Περὶ τὴν 7ην ὥραν τὸ Σύν)μα Ἰππικοῦ ἔλαβε τὴν ἐπαφὴν μετὰ τῶν Τούρκων, κατεχόντων Ἅγιον Νικόλαον—Γέφυραν Αῤίονιστας-Χρυσοδοῦλι, βληθὲν διὰ Πυρ)κοῦ. Ἐμεινεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τὸ Σύν)μα τοῦτο τηροῦν τὴν ἐπαφὴν μέχρι τῆς ἀφίξεως τῆς Ἐμπροσθοφυλακῆς, ὁπότε ἡ μὲν Ἐμπροσθοφυλακὴ διετάχθη νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ μέτωπον, τὸ 3ον τάγμα εὐζώνων πρὸς Μαυρόπουλον, τὸ δὲ τάγμα Κονταράσιον διὰ τοῦ χωρίου Ἀῤίονιστα κατὰ Κατούνας καὶ Ἅγιον Νικόλαον. Οἱ Τούρκοι ῥίπτουσι κατὰ τῶν προελαυνόντων βολὰς τινὰς πυρ)κοῦ ἀνεπιτυχῶς. Ταῦτο χρόνον ἡ φάλαγγς Πολυμενάκον, βαδίζουσα πρὸς Ἐπισκοπὴν, μετὰ τὴν ἐκδιώξιν τῶν πρὸ αὐτῆς Τουρκικῶν τμημάτων, βάλλει πρὸς Κακαβιὰν διὰ τοῦ Πυρ)κοῦ τῆς κατὰ τῶν Τούρκων, τεθέντων ἀμέσως εἰς ὑποχώρησιν. Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ, βραδύτατα ἐνεργοῦσα, διατάσσεται νὰ ἐπιστεύσῃ τὴν ἐνέργειάν τῆς κατὰ τοῦ ὑποχωροῦντος ἐχθροῦ. Τὸ Ἰππικὸν Σύν)μα ἀναλαμβάνει τὴν καταδιώξιν, διελθὼν πρὸ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, καὶ ἐπελαύνει κατὰ τοῦ ὑποχωροῦντος Τουρκικοῦ Στρατοῦ, πλὴν, βληθὲν δραστηρικῶς παρὰ τοῦ ὑποστηρίζοντος τὴν ὑποχώρησιν Πυροβολικοῦ, ἀναγκάζεται νὰ ἀνακόψῃ τὴν προέλασιν του, πλὴν ἐνὸς οὐλεμοῦ τοῦ ὑπὸ τὴν Δελαγραμμιάτῃ, μεθ' οὗ εὐρίσκειται καὶ ὁ Διοικητὴς τῆς Ἰλῆς Διναρῆς, καὶ ὅπερ τμήμα ἐξακολουθοῦν τὴν καταδιώξιν κατορθώνει παρὰ τὸ γάνι Γράψῃ νὰ συλλάβῃ αἰχμάλωτον ὀλόκληρον Τάγμα Τουρκικοῦ Στρατοῦ, προερχόμενον ἐκ Δελβίνου καὶ ἀποτελούμενον ἐκ 17 Ἀξιωματικῶν καὶ 500 στρατιωτῶν.

Ἡ VIII Μεραρχία ἐπέσπευσε τὴν καταδιώξιν, πλὴν μετὰ τὴν ἐπέλευσιν τοῦ σκότους ἀνεχώρησε ταύτην καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Γιωργουτσάδες, τὸ δὲ ἀπόσπασμα Πολυμενάκον εἰς Βλαχογοραντζῆ. Γ. Χ.

Ἀρις. Σιδηρὰ ἢ ξυλινὴ καμπύλη λαβὴ, περιστρέφουσα κνήδονας ἢ ἀνοίξιν ὅπῃ ἐπὶ ξύλου ἢ μετάλλου. Ἀριδὲς εἰς τὸ Πυροβολικὸν καλοῦνται τὰ τρύπανα καθάρσεως κοχλίων ὅπῃ, τὰ χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἐκκαύματος, ὅταν τοῦτο σφηνοῦται ἐντὸς τῆς ὀπῆς τοῦ κοχλίου τοῦ κλείστρου. Α. Σ.

Ἀριστείδης.— Υἱὸς τοῦ Λυσιμάχου, Ἀθηναῖος, ἐνδοξος διὰ τὴν ἀκεραιότητά του, ἣτις ἔκανε νὰ τὸν ἐπονομάζουσαν ὁ Δίκαιος. Γεννηθεὶς περὶ τὸ 540 π.Χ., ἐξ οἰκογενεῖας εὐγενοῦς, ἀλλὰ ὀλίγον πλουσίας, ἔλαβε μέρος, ὡς στρατιηγὸς τῆς Φυλῆς του, εἰς τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος (490), ὅπου ἐκαλύφθη ὑπὸ δόξης, καὶ ἐγένετο τὸ ἐπόμενον ἔτος πρῶτος ἄρχων. Ἐπειδὴ μετὰ τῶν δύο Μηδικῶν πολέμων αἱ Ἀθῆναι συνταράχθησαν ὑπὸ τῆς ἐριδος μετὰ τῶν δύο μεριδίων, ὁ Ἀριστείδης εὐρέθη οὕτως ὁ συνεχὴς ἀντίπαλος τοῦ Θεμιστοκλέους. Οὗτος, προσκολλημένος διὰ τῆς καταγωγῆς του εἰς τὰς μεσαίας κλάσεις, ὦθει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θαλασσίας ἰσχύος τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Ἀριστείδης, πιστὸς εἰς τὰς παραδόσεις, προσεπάθει διὰ τὴν ἐπιρράτῃσιν τῆς γεωργίας καὶ τῶν γαιοκτημόνων, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς. Τελειωτικῶς, ὁ λαὸς ἀπεφάνθη μετὰ τῶν δύο καὶ ἀπήγγειλε κατὰ τοῦ Ἀριστείδου τὸν ἐξοστρακισμόν (484) Ἀναφέρεται ὅτι εἰς ἀγράμματος, ὅστις δὲν τὸν ἐγγώριζε, τοῦ ἐξήτησε νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπὶ τῆς ψῆφου του, καὶ ὁ Ἀριστείδης τὸν ἠρώτησε: «Σὲ προσέβαλεν εἰς τι ὁ Ἀριστείδης;» «Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ ἀγράμματος, ἀλλ' ἔβαρύνθη νὰ ἀκούω πάντοτε νὰ τὸν ὀνομάζουσαν ὁ Δίκαιος» Πρὶν παρέλθουν πολλὰ ἔτη, ἐν τῷ μέσῳ τῶν τρώμων τῆς εἰσβολῆς τοῦ Σεξῶνον (480), μίᾳ ἀπόφασιν τοῦ Δήμου τὸν ἀνακαλεῖ. Συμφιλοῦται μετὰ τὸν Θεμιστοκλέους, μάχεται εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ διοικεῖ τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὰς Πλαταιάς (479) ἐπιχειρεῖ ἀκόμη κατὰ τῶν Περσῶν εἰς Κύπρον καὶ Βυζάντιον (478) τέλος οἱ Ἴωνες τοῦ ἀναθέτουσαν τὴν ὀργάνωσιν τῆς ναυτικῆς ὁμοσπονδίας (477) ἐκάνοντες τὰς στρατιωτικὰς, ναυτικὰς καὶ χρηματικὰς συνθήκας ταύτης, καὶ μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Πανσανίου, συνέβαλε νὰ δοθῆ ἡ διοίκησις ὅλων τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων εἰς τοὺς Ἀθηναίους· ἐβόηθησε τὸν Κίμωνα εἰς τὰς νίκας του ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Ἀσίας.

Ἀρχὸν τὸ 478, παρουσιάζει ὁ ἴδιος τὸ ψήφισμα, τὸ καθιστῶν ὅλα τὰ ἀξιώματα, καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ τοῦ ἀρχοντος, δεκτὰ ἀπὸ ὅλους. Ἀπέθανε περὶ τὸ 468. Ἐἶχεν ἀπομείνει τόσοσ πτωχὸς, μετὰ τὴν διαχείρισιν τῶν οἰκονομικῶν ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ἡ Δημοκρατία

ὑπερῆρθε νὰ πληρώσῃ τὴν κηδεῖαν του καὶ νὰ προικίσῃ τὰς θυγατέρας του.

X. X.

Ἀριστεῖον. Ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων χρόνων τῆς ἀρχαιότητος διεμορφώθη καὶ διεβίωσεν ἔκτοτε, διατυπωμένη εἰς νομοθετικὰς ἢ κανονιστικὰς διατάξεις, ἐν ταῖς πολιτικαῖς κοινωνίαις, ἡ ἀντίληψις, ὅτι αἱ ἀρεταὶ εἶναι ἐταινεταί, ψεκταὶ δὲ αἱ κακίαι. Καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτὴ ἰδέα ἐξωτερικευθῆ εἰς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν, ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς ἰδίᾳ τῶν κοινωνιῶν καὶ Κρατῶν ἐπιχειρήσεσιν, ὅλων τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν μέχρι σημερινον περιόδων.

Ἡ πρώτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Κράτους μέριμνα πρὸς ἐπιβράβεισιν στρατιωτικῶν ἀρετῶν δι' Ἀριστεῖον, ἐλήφθη ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Ὀθωνος, διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀπὸ 20 Μαῖου 1833 Β. Δ. «περὶ συστάσεως τάγματος Ἀριστείας» καὶ τοῦ ἀπὸ 20 Μαῖου 1834 Β. Δ. «περὶ διανομῆς ἀριστείας εἰς τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνισθέντας Ἀξ)κοὺς, ὑπαξ)κοὺς, στρατιώτας τακτικούς καὶ ἀτάκτους καὶ ναύτας». Τὸ Τάγμα Ἀριστείας ἐφερε τὸ ὄνομα **Τάγμα τοῦ Σωτήρος**, συνῆστη δὲ ὅπως ἀνακαλῆ τὴν μνήμην τῆς θείας συνάρσεως θαυμαστῶς καὶ αἰσίως ἐκπεριωθεῖσης σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο κατηργήθη διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927.

Τὸ ἔτερον Ἀριστεῖον (Médaille), περὶ οὗ προέβλεψε τὸ ἀπὸ 20 Μαῖου 1834 Β. Δ., συνεστάθη εἰδικῶς «πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν ἐκδουλεύσεων ὅλων τῶν ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἑλληνικῶν στρατευμάτων, τῶν ἀγωνισθέντων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος» καὶ ἀνεμεμήθη εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Ἐκρέματο ἀπὸ ταινίαν κυανὴν καὶ προσηρτάτο εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ στήθους. Ἦτο δὲ διὰ μὲν τοὺς ἀξιωματικούς ἀργυροῦν, διὰ τοὺς ὑπαξιωματικούς χαλκοῦν, καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας καὶ ναύτας σιδηροῦν. Οἱ λαβόντες τὸ Ἀριστεῖον τοῦτο διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος ἀγῶνας τῶν, ἀπελάμβανον τὰ ἐξῆς δικαιώματα, ἦτοι: α') Νὰ προτιμῶνται πρὸς ἐξέτασιν τοῦ κατὰ τὸ ἀρθ. 13 τοῦ περὶ δήμων νόμου δικαιώματος, β') Νὰ ὀπλοφορῶσιν ἄνευ ἰδιαιτέρας ἀστονομικῆς ἀδείας, γ') Νὰ κατέχωσι τὸν πρῶτον τόπον τῆς τιμῆς μετὰ τὰς ἀρχάς, εἰς ὅλας τὰς ἐορτάς τῶν Δήμων καὶ δ') Νὰ εἶναι ἐλεύθεροι πάσης σωματικῆς ἐργασίας διὰ τὰς γενικὰς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους καὶ διὰ δημόσια καταστήματα.

Κατόπιν τοῦ Δ)τος τούτου, ἐπῆλθεν ἡ ἐκδοσις δύο ἄλλων σχετικῶν Δ)των, ἦτοι τοῦ ἀπὸ 8 Σ)βρίου 1835 καὶ τοῦ ἀπὸ 25 Ἰουνίου 1838. Διὰ τοῦ πρώτου ὠρίσθη, ὅπως τὸ ἀπονεμητέον Ἀριστεῖον, ἀντὶ νὰ ἔχη σχῆμα νομισμάτος, λάβῃ τὸ σχῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ σταυροῦ, περιεστεμμένου με στέφανον δάφνης καὶ προσαφρωμένου εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους. Διὰ τοῦ δευτέρου Δ)τος ἀπεφασίσθη, ὅπως τὸ ἀπονεμηθὲν αὐτὸ ἀριστεῖον μὲν μετὰ θάνατον τῶν τιμηθέντων εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῶν, ὑπὸ τὸν ρητὸν ὅρον, ὅπως οὗτοι μὴ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ φέρωσιν αὐτὸ, οὔτε νὰ ἀπαίτησιν τὰ διὰ τοῦ τοῦ Δ)τος τοῦ 1834 ὀριζόμενα πλεονεκτήματα.

Τὸ πνεῦμα τῆς ἀμοιβῆς τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων κυριαρχεῖ ἔκτοτε ἀμέωτος. Ἀμέσως μετὰ τὸν εὐνυχὴν πόλεμον τοῦ 1912, ἐξεδόθη ὁ ἀπὸ 30ῆς Ἀπριλίου 1913 ΔΡΗΨ (4198) νόμος, δι' οὗ συνῆστη ὑπὲρ τῶν ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ διακριθέντων ἐπ' ἀνδραγαθία ἀριστεῖον, φέρον τὸ ὄνομα «ἀριστεῖον ἀνδρείας». Διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 21 Μαρτίου 1921 Β.Δ. (Ε.Δ.Υ.Σ. 67893)338) ἐκάνοντες ἴσχυραν αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἀπονομῆς τούτου. Ν. Τ.

Τὸ Ἀριστεῖον Ἀνδρείας εἶνε μετάλλιον, ἀπονεμόμενον εἰς τοὺς ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ ἀποδεδειγμένους διακριθέντας ἐπ' ἀνδραγαθία. Περιλαμβάνει δὲ τρεῖς τάξεις, α') Ταξιάρχην, β') Χρυσοῦν καὶ γ') Ἀργυροῦν καὶ ἀπονέμεται διὰ Π. Δ., προκαλούμενον ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, ἢ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, ἐὰν πρόκειται περὶ Ἀξ. τοῦ Ναυτικοῦ.

Ὁ Ταξιάρχης ἀπονέμεται α') εἰς τὰς Σημείας τῶν κατὰ τοὺς πολέμους διακριθέντων Συνταγμάτων, β') εἰς Ἀνωτάτους Ἀξιωματικούς Διοικητὰς Στρατιῶν, Σωματίων Στρατοῦ, Μεραρχιῶν καὶ Ἀρχηγούς Τόλων ἢ Μοιρῶν. Τὸ Χρυσοῦν Ἀριστεῖον. Εἰς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους Ἀξ)κοὺς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ Ἀεροπορίας. Τὸ Ἀργυροῦν Ἀριστεῖον. Εἰς Ἀνθ)στὰς, Ἀρχικλευστὰς, Ὑπαξ)κοὺς καὶ στρατιώτας ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, Ἀεροπόρους καὶ λοιποὺς ἐξομοιούμενους πρὸς αὐτοὺς.

Τὸ Ἀ. Ἀνδρείας ἀπονέμεται, ὡς ἀνωτέρω, δι' ἀποδεδειγμένην ἐξαίρετον πρᾶξιν τόσοσ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ὅσον καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, διὰ πράξεις ἀφορώσας τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους ἢ τὴν ἐμπέδωσιν ἢ τήρησιν τῆς ἐννόμου τάξεως. Οἱ τιμωμένοι δι' αὐτοῦ φέρουσι τοῦτο ἐφ' ὅρου ζωῆς. Δὲν ἀπονέμεται καὶ ἀπονεμηθὲν ἀφαιρεῖται ἀπὸ τοῦς καταδικασθέντας διὰ πράξεις προβλεπομένας εἰς τὰ ἀρθα 21, 22, 454-477, 480-486 τοῦ Ποιν. Νόμου ἢ ἐν γένει διὰ τῆς διαγωγῆς τῶν καταστάντας ἀναξίους τῆς τοιαύτης τιμῆς, κατόπιν ἀποφάσεως γνωμοδοτικοῦ ἢ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, δυνάμει τοῦ Νόμου 613 τῆς 16 Ἰανουαρίου 1915. Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ λαβόντος ἢ δικαιουμένου Ἀριστεῖου, περιέρχεται τοῦτο, ὡς ἀνάμνησις, εἰς τὸν πρωτότοκον υἱὸν ἢ θυγατέρα, ἐν ἐλλείψει υἱοῦ εἰς τὴν χήραν, εἰς τὸν πατέρα ἢ μητέρα καὶ εἰς τὸν μεγαλειτερον ἀδελφόν, ἢ ἐλλείψει τούτου εἰς τὴν ἀδελφὴν.

Πρὸς ἀπονομήν τοῦ Ἀ. Ἀ., ἀπαιτεῖται προηγουμένως ὑποβολὴ σχετικῆς προτάσεως τοῦ ἀμέσου Διοικητοῦ τῆς Μονάδος εἰς ἣν ὑπηρετεῖ ὁ προτεινόμενος, εἰς τὴν προῖσταμένην Ἀρχήν. Ὁ ὑποβάλλων τὴν πρότασιν ὀφείλει νὰ βασίξῃ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἐπὶ ἰδίᾳ ἀντιλήψεως, συνοδευομένη μετὰ λεπτομεροῦς καὶ σαφοῦς ἐκθέσεως περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ προτεινόμενου. Ἡ πρότασις ὑποβάλλεται ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τελέσεως τῆς πράξεως. Ὁ λαμβάνων τὴν πρότασιν ὀφείλει νὰ ἐξακριβώσῃ ὑπευθύνως τὰ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενα γεγονότα, μεθ' ὃ ὑποβάλλει τὴν πρότασιν εἰς τὴν προῖσταμένην τοῦ Ἀρχῆν μετ' ἰδίᾳ σαφοῦς προτάσεως του. Εἰς τὴν πρότασιν ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον Ἡ. Δ., ἐν ἣ γίνεται μνεία τῆς διακεκριμένης πρά-

Ἀριστείδης

